

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๕

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕* (ต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร โดยชี้แจงข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

๑. เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคแนวร่วมเกษตรกร ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยเมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมจัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคแนวร่วมเกษตรกร ซึ่งมีคณะผู้จัดตั้ง จำนวน ๑๕ คน เพื่อกำหนดนโยบายพรรค ข้อบังคับพรรค และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๗ คน

๒. เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกร

๓. ภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งการจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกรแล้ว พรรคแนวร่วมเกษตรกรได้ดำเนินการเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ พรรคแนวร่วมเกษตรกร ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง รวม ๒ เรื่อง ได้แก่

๓.๑.๑ แจ้งการรับสมาชิกพรรค จำนวน ๖,๑๕๕ คน

๓.๑.๒ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคตามแบบที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนด จำนวน ๕ สาขา มีคณะกรรมการสาขาพรรคสาขาละ จำนวน ๗ คน ได้แก่

(๑) สาขาพรรคลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๑ ตำบลห้วยแถลง อำเภอห้วยแถลง จังหวัดนครราชสีมา

* สังกัดคำร้องโดยหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

(๒) สาขาพรรคลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๗๘๕/๕๐ หมู่บ้านการเคหะ
ถนนพหลโยธิน ตำบลปากเพรียว อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี

(๓) สาขาพรรคลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๕ หมู่ที่ ๖ ตำบล
ทุ่งตะไคร อำเภอกุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

(๔) สาขาพรรคลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลเด่นชัย
อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

๔. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารประกอบหนังสือแจ้งการจัดตั้ง
สาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกรทั้ง ๔ สาขาแล้วไม่ปรากฏเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าการจัดตั้งสาขาพรรค
เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับพรรค
แนวร่วมเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือไม่ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ใช้อำนาจตามความในมาตรา ๓
แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้หัวหน้าพรรคแนวร่วม
เกษตรกรจัดส่งเอกสารหลักฐานและคำชี้แจงเพิ่มเติม และพรรคแนวร่วมเกษตรกรได้จัดส่งเอกสาร
ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๓

๕. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๑, ๒
และ ๔ ดังกล่าวข้างต้น ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ สำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๓ นายสมชาย
ผ่องพูน นางสาวรัตนภรณ์ หวานใจ และนายอุทัย ขำทิพพาทิ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธาน
สาขาพรรค เหนือัญญิกสาขาพรรค และโฆษกสาขาพรรค (ตามลำดับ) มีที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่
นอกเขตพื้นที่ของสาขาพรรค (เขตเลือกตั้ง) กรณีจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามนัยข้อบังคับพรรค
แนวร่วมเกษตรกร ข้อ ๕๕ ทำให้สาขาพรรคดังกล่าว มีองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรค
ไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
ดังนั้น จึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๓ ดังกล่าว ซึ่งสำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้พรรคแนวร่วมเกษตรกรทราบแล้ว ตามหลักฐานใบตอบรับไปรษณีย์
ในประเทศ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓

ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง
พรรคแนวร่วมเกษตรกร คือ ภายในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ที่พรรคแนวร่วมเกษตรกรต้องดำเนินการ
ให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี
รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏว่าพรรคแนวร่วมเกษตรกรไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ กล่าวคือ ยังไม่มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาในสี่ภาค จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการ และได้ส่งสำเนาคำร้องนั้นให้พรรคแนวร่วมเกษตรกรทราบและชี้แจงตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑

พรรคแนวร่วมเกษตรกร โดย นายอุดมเดช วรสีหะ หัวหน้าพรรค ได้มีคำชี้แจงลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า

นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้แจ้งรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๑, ๒ และ ๔ ดังกล่าวข้างต้น ตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๓ สำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๓ นายสมชาย ผ่องพูน นางสาวรัตนภรณ์ หวานใจ และนายอุทัย ขำทิพพาทิ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานสาขาพรรค เภษัญญิกสาขาพรรค และโฆษกสาขาพรรค (ตามลำดับ) มีที่อยู่ตามสำเนาทะเบียนบ้านอยู่นอกเขตพื้นที่ของสาขาพรรค (เขตเลือกตั้ง) กรณีนี้จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติตามนัยข้อบังคับพรรคแนวร่วมเกษตรกร ข้อ ๕๕ ทำให้สาขาพรรคดังกล่าวมีองค์ประกอบของคณะกรรมการสาขาพรรคไม่เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๓ ซึ่งพรรคแนวร่วมเกษตรกร ได้รับหนังสือแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ และพรรคแนวร่วมเกษตรกรได้แจ้งให้สาขาพรรคลำดับที่ ๓ ดำเนินการจัดประชุมเลือกตั้งกรรมการขึ้นมาแทนกรรมการทั้ง ๓ คน ที่ขาดคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้นตามหนังสือพรรคแนวร่วมเกษตรกร ที่ พ.น.ก. ๑๓/๔๓ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๓ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๔ ปรากฏว่า สาขาพรรคแนวร่วมเกษตรกร ลำดับที่ ๓ มิได้แจ้งการดำเนินการในการจัดประชุมเพื่อเลือกตั้งกรรมการแทนกรรมการทั้ง ๓ คน ที่ขาดคุณสมบัติตามกำหนดเวลาที่พรรค ฯ กำหนด พรรคแนวร่วมเกษตรกร ได้มีหนังสือ ที่ พ.น.ก. ๒/๔๔ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔ ย้ำเตือนให้ดำเนินการดังกล่าวภายในวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔ เนื่องจากใกล้จะครบหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามกฎหมายกำหนด แต่สาขาพรรคลำดับที่ ๓ ก็มีได้แจ้งผลการดำเนินการแต่อย่างใดเป็นผลให้ไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคได้ครบ ๔ สาขา ตามที่กฎหมายกำหนด

พรรคแนวร่วมเกษตรกร จึงยื่นคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกประการ

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาและมีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกรดังกล่าวข้างต้น เป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังที่ได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ (ของผู้ทำคำวินิจฉัย)

โดยที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น ในการพิจารณาคำร้องของนายทะเบียนดังกล่าว จึงต้องพิจารณาว่า มีเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง ของมาตรา ๖๕ เกิดขึ้นกับพรรคแนวร่วมเกษตรกร หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองประกอบคำชี้แจงของพรรคแนวร่วมเกษตรกรฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคแนวร่วมเกษตรกร พรรคแนวร่วมเกษตรกรไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

จึงฟังได้ว่า มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ (๕) กรณีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ เกิดขึ้นกับพรรคแนวร่วมเกษตรกรตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคแนวร่วมเกษตรกร

ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิตินันท์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ